

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วมตามแนวทางศาสตร์พระราชาของโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

Guideline for Promoting Active Learning by using using the 4 Collaborative Supervision Principles Process according to the Royal philosophy of Bannakhuanlung School Under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2

เรวดี เชาวนาสัย^{1*}

Rawadee Chaowanaisai^{1*}

¹ดร., สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹Ph.D., Department of Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University.

*Corresponding author, E-mail: Rawadee.c@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ของโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอน โรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) ปีการศึกษา 2565 จำนวน 37 คน ได้มาโดยวิธีการเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบบันทึกผลการนิเทศ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามแนวทางศาสตร์พระราชา โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม ประกอบด้วย ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบและประเมิน ร่วมปรับปรุง พัฒนา และชื่นชม 3) ครูมีทักษะการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, การนิเทศแบบ 4 ร่วม, ศาสตร์พระราชา

Abstract

The purpose of this research was to study ways to Guideline for Promoting Active Learning by using the 4 Collaborative Supervision Principles Process according to the Royal philosophy of Bannakhuanlung School Under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2 The target group consisted of 37 teachers from Bannakhuanlung School during the 2022 academic year, selected using a purposive sampling method. The research instruments included: a document analysis form, in-depth interviews about promoting

active learning using the 4 Collaborative Supervision Principles Process according to the Royal philosophy, an assessment form for active learning management skills, a supervision record form, and a satisfaction evaluation form. The statistical analysis used percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that the promotion of active learning management following the King's philosophy using the 4 Collaborative Supervision Principles Process consists of: Plan collaboration– Planning should involve collaborative analysis of information, identifying strengths and weaknesses, and raising awareness together. Implement collaboration Checking collaboration – Emphasizing participation, flexibility, and being a supportive colleague. – Collaborating to check and assess, preparing or developing supervision tools, monitoring, evaluating, analyzing data, and summarizing the results. Enable collaboration– Collaboratively improving weak areas, appreciating strengths, and reinforcing continuous development. Teachers demonstrated good overall performance in active learning management skills and reported a high level of satisfaction.

Keywords: Active Learning, The 4 Collaborative Supervision Principles Process, Royal philosophy

บทนำ

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนต้องพยายามคิดสรรกระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการ เรียนรู้ ที่เหมาะสม สอดคล้องและทันกับสถานการณ์ ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลง ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี จากผู้สอนที่มีบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ เน้นบทบาท และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ประยุกต์ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมี ความหมาย Active Learning เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่สอดคล้องกับการส่งเสริม คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และยังสอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยเป็น กระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำผู้เรียนได้ใช้ กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการ สร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้น กระบวนการเรียนรู้ มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้ เกิดขึ้นในตนเอง (เดชดนัย จุ้ยชุม, เกษรา บัวแฉ่มชัย และศิริกัญญา แก่นทอง, 2559)

การขับเคลื่อนการแก้ปัญหาดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้และการนิเทศการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับ “การนิเทศ การศึกษา” เป็นลำดับแรก เนื่องจากการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการ ในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แนะ ลดความขัดแย้ง สร้างขวัญและกำลังใจ ให้ความร่วมมือกับครูและ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษา ปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียน

ให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยปฏิบัติการผ่านครูเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ปัจจุบันการนิเทศของโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) ยังมีปัญหาด้านการขาดความรู้ ทักษะและเจตคติในการนิเทศ ไม่ต่อเนื่องและไม่ครอบคลุมภาระงานที่รับผิดชอบ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โรงเรียนจึงได้ดำเนินการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ของโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ ประเมิน และร่วมปรับปรุง พัฒนา ชื่นชม เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงการดำเนินการนิเทศการศึกษาที่สามารถส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาอย่างยั่งยืน สู่ครูมืออาชีพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ดี เก่ง สุข อย่างมั่นคงยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ของโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
2. เพื่อศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวทางศาสตร์พระราชาโดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม ของครูผู้สอนโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม ตามแนวทางศาสตร์พระราชา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การนิเทศการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2557) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า หมายถึง การจัดการให้เกิดความร่วมมือหรือประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุง คุณภาพการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมในโรงเรียน และการจัดกิจกรรม ชุมชนสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

Glickman, Gordon & Ross Gordon (2019) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่าหมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอน

อริศ ไชยศรีรินทร์ (2562) กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น สำหรับสถานศึกษาทุกแห่งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม สื่อเทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ ที่หลากหลายและรวดเร็ว ครูและบุคลากรต้องการมีการปรับตัวให้ทันเหตุการณ์จากปัญหา การขาดแคลนศึกษานิเทศก์ที่จะมานิเทศ ติดตามให้คำชี้แนะจึงเป็นเรื่องยากและไม่ทันเหตุการณ์ ครู และบุคลากรในยุคปัจจุบันมีการศึกษาสูง มีความรู้ความสามารถที่จะนิเทศการสอนกันเองได้ และที่สำคัญที่สุด คือ การที่บุคคลภายใน

มาร่วมมือกันนิเทศ ติดตาม ย่อมเข้าใจบริบทของบุคลากร เพราะ คำนึง และวางใจกันมากกว่าบุคคลภายนอก ก่อให้เกิดความรัก สามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มากยิ่งขึ้น

รัศมี ภูกันดาน (2562) กล่าวว่า หลักการที่สำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบไปด้วย หลักการดังนี้

1. หลักการวางแผน คือ กระบวนการวิเคราะห์ผล กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้าโดย เลือกทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. หลักความร่วมมือ คือ กระบวนการทำงานร่วมกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาและประสานงานซึ่งกันและกัน

3. หลักการบูรณาการ คือ กระบวนการนำสิ่งย่อยต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมเข้าไว้ด้วยกัน

4. หลักการประเมิน คือ กระบวนการวัดผลการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยเครื่องมือที่มี คุณภาพ และมีความเหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ โดยควรเริ่มจากความถูกต้องตามหลักวิชา ความเป็นประชาธิปไตย ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีบรรยากาศแบบสร้างสรรค์ มีการประสานงาน ทำงานเป็นหมู่คณะ ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความเชื่อมั่น พึ่งตนเอง และพัฒนาตนเองต่อไป

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2562) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องนิเทศการศึกษาของตนเองที่รับผิดชอบอยู่ การดำเนินการนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการร่วมมือหรือยอมรับของบุคคลในสถานศึกษาที่จะช่วยการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขซึ่งกันและกันภายใต้บรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีบรรยากาศแบบสร้างสรรค์ มีการประสานงานทำงานเป็นหมู่คณะ การนิเทศการศึกษาจะต้องเกิดขึ้นจากความต้องการแก้ไขปัญหาหรือต้องการตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาที่จะต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและ การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาให้มีความเชื่อมั่นในตนเองและพร้อมที่จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเพื่อให้บุคคลในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

สรุปได้ว่าการดำเนินงานการนิเทศที่ดีควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นพลังสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลแต่ละคน และผลผลิตของสังคม ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ความผูกพันของบุคคลในสังคม นวัตกรรมของสังคมที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบัน และจะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตเป็นผลจากแนวคิดของการมีส่วนร่วมเกือบทั้งสิ้น จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความต้องการ ลักษณะของสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติที่มีต่อการมีส่วนร่วม นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมยังช่วยยกระดับแรงจูงใจ (Motivation) การสร้างข้อผูกพัน ของการเปลี่ยนแปลง (Commitment to Change) การให้ความร่วมมือ (Co - operation) และคุณภาพของการตัดสินใจ แนวคิดหลักของการมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ จะต้องมียุทธศาสตร์ ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ (Contribution) ความรับผิดชอบ (Responsibility) ซึ่งเกี่ยวข้องทางจิตใจมากกว่าทางร่างกาย (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2555)

สันติ บุญภิรมย์ (2562) ได้ให้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้ศิลปะในการบริหารมากกว่าใช้ศาสตร์ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม อาจจำแนกได้ดังนี้ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมทำ 3) ร่วมประเมินผลงาน 4) ร่วมยอมรับในผลการประเมิน 5) ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่

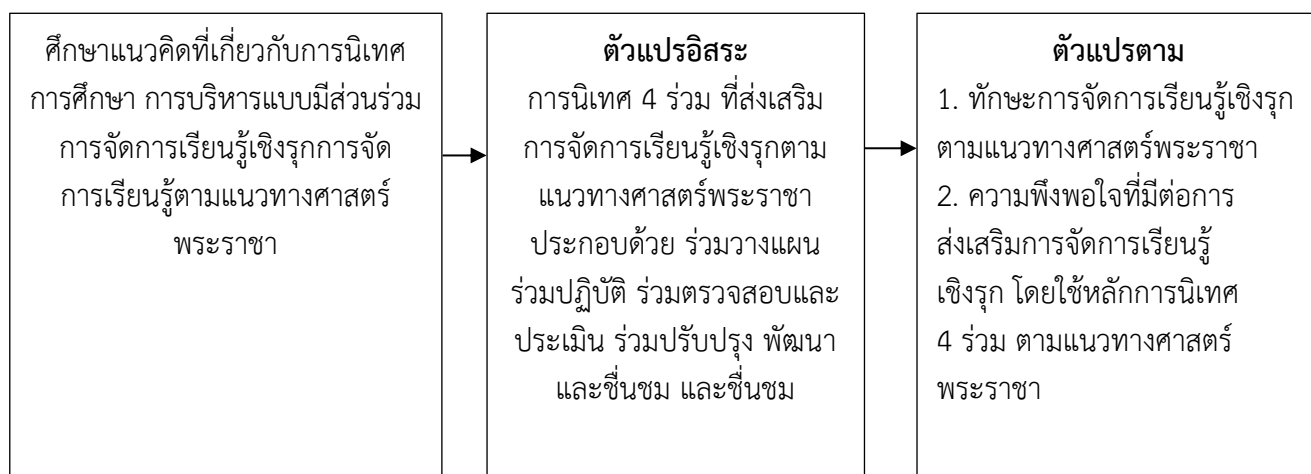
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ Active Learning ปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) John Dewey มีแนวคิดว่าการให้การศึกษา ร่างกายจะต้องได้ปฏิบัติ ได้เห็นของจริงได้ใช้ประสาททั้งห้าให้มากที่สุด และรูปแบบของการสอน หรือกระบวนของการสอน (Pattern of Teaching) ได้แก่ กระบวนการสอนแบบกลุ่มที่มีความร่วมมือกันแบบพลวัต (Dynamic Cooperative Group Pattern) ซึ่งมุ่งฝึกให้ผู้เรียนได้สร้างการเรียนรู้ด้วยการกระทำและมีโอกาสได้ฝึกการทำงาน การเล่น และการอยู่ร่วมกันในสังคมแบบประชาธิปไตย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) นักการศึกษาหลายท่านได้ให้นิยามคำว่า Active Learning ให้มีชื่อเรียกภาษาไทยว่าการเรียนรู้เชิงรุก (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2558) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ (Hands-on Learning) บาลด์วิน และวิลเลียม (Baldwin ; & Williams, 1988) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ไว้ 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นเตรียมพร้อม เป็นขั้นที่ผู้สอนนำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหา โดยการสร้างแรงจูงใจให้ ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการอยากที่จะเรียนรู้ต่อไป
2. ขั้นปฏิบัติงานกลุ่ม เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มย่อย เพื่อทำงานร่วมกัน และสรุปความคิดเห็นของกลุ่ม อีกทั้งต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างกลุ่มอื่น ๆ โดยที่ผู้สอนต้องเสริม ข้อมูลให้สมบูรณ์
3. ขั้นประยุกต์ ใช้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด หรือทำแบบทดสอบหลังเรียน
4. ขั้นติดตามผล เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าอิสระเพิ่มเติม โดยจัดทำเป็นรายงาน หรือ ให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวัน รวมถึงให้ผู้เรียนเขียนสรุปความรู้ที่ได้รับในคาบเรียนนั้น ๆ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางศาสตร์พระราชา

คณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2561) ได้นำเสนอหลักการ แนวคิดศาสตร์พระราชาไว้ว่า เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้คนทุกกลุ่ม ทุกวัย สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ครบทุกคนด้วยแหล่งเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงข้อมูล ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สามารถเรียนรู้ตามความสนใจ สามารถเรียนรู้ในสถานที่จริงได้หากมีความสนใจ และความต้องการ ทำให้คนไทยมีแนวโน้มได้รับการศึกษามากขึ้น โดยการเรียนรู้เชื่อมโยงกับศาสตร์พระราชาทุกด้านตามบริบทและภูมิสังคมของแต่ละแห่ง เพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น และพัฒนาศักยภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและการบริการบนฐานความรู้และเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ด้วยกระบวนการ เรียนรู้ตามวิธีทรงงานของพระราชา ใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล (Gathering : G) จัดกระทำข้อมูลให้มีความหมายผ่านโครงสร้างการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์เพิ่มคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการกระทำสรุปเป็นความรู้ระดับความคิดรวบยอด และลงมือปฏิบัติจริง (Processing : P) จนนำไปสู่ผล แล้วสรุปความรู้ให้เป็นหลักการหรือองค์ความรู้ (Applying and Construction Knowledge : Applying ศาสตร์ของพระราชา เน้นการพัฒนาที่มุ่งสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างความสุขแบบยั่งยืนภายใต้หลัก 3 S ได้แก่ Survival (การอยู่รอด) Sufficiency (พอเพียง) และ Sustainability (ยั่งยืน)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ของโรงเรียนบ้านหน้าควนล้ง (ราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา โดยการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และหลักการแนวคิดศาสตร์พระราชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ส่วนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูล จากการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ส่วนที่ 3 สร้างแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยและทีมงานวิชาการทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และจัดทำร่างแนวทางประกอบด้วย 4 ประเด็นคือ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบและประเมินร่วม ปรับปรุง พัฒนา และชื่นชม ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการสถานศึกษายอดเยี่ยมระดับประเทศ จำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน ปรับปรุง

ร่างแนวทางตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจนได้แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ด้วยการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเมินความพึงพอใจ

ส่วนที่ 1 ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนเก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกผลการนิเทศ ของคณะกรรมการนิเทศ โดยมีประเด็นที่สำคัญประกอบด้วย การเตรียมการจัดการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการนิเทศ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศประจำศูนย์เครือข่ายสถานศึกษา จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกผลการนิเทศ ของคณะกรรมการนิเทศ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกผลการนิเทศ ผู้วิจัยได้มอบหมายให้รองผู้อำนวยการด้านการบริหารงานวิชาการ และหัวหน้างานวิชาการเป็นผู้เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนของผู้นิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของการแบ่งช่วงค่าเฉลี่ยของ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2557) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีลักษณะการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

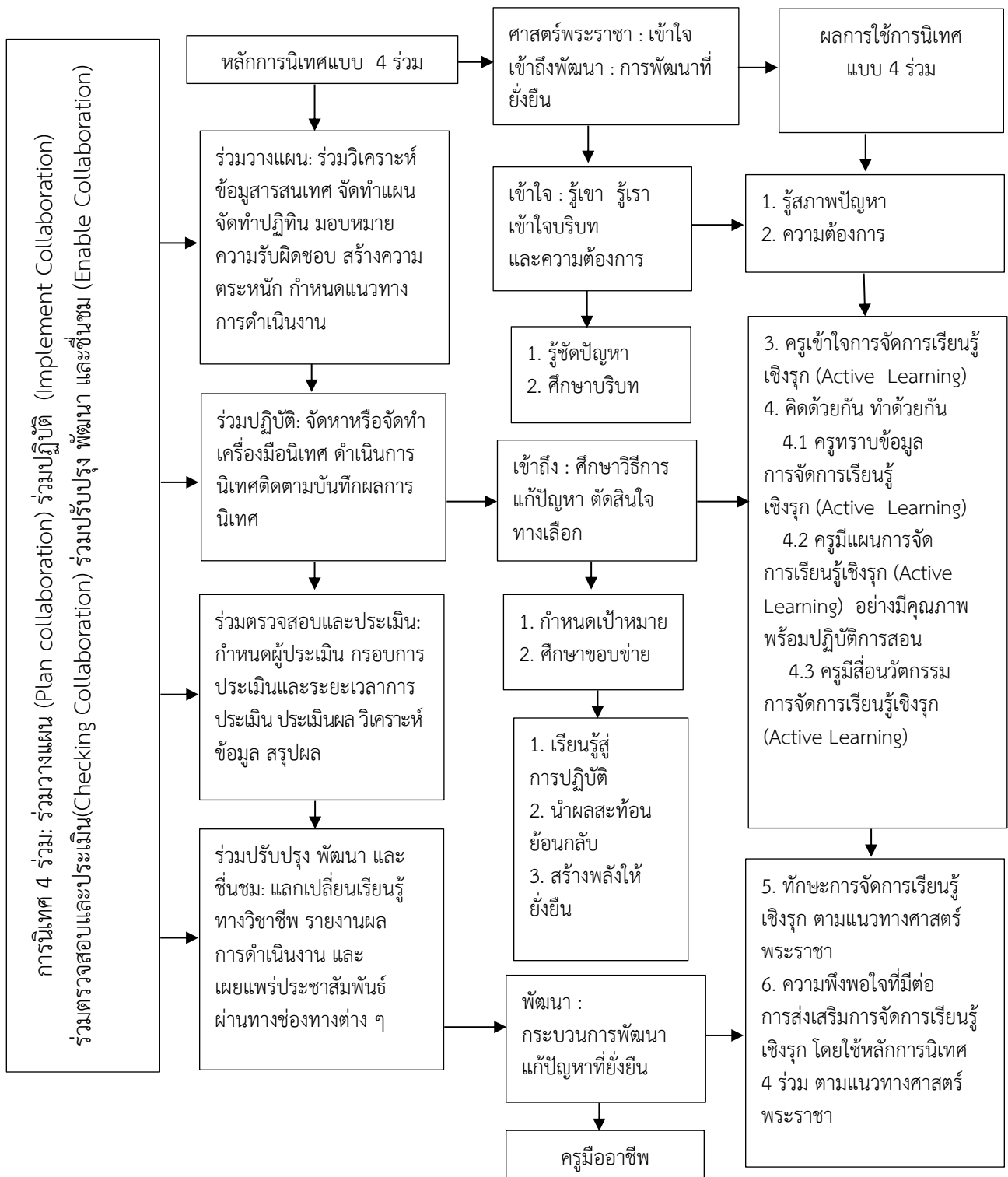
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีลักษณะการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีลักษณะการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีลักษณะการปฏิบัติ อยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีลักษณะการปฏิบัติ อยู่ในระดับดีมาก

ส่วนที่ 2 ประเมินความพึงพอใจ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 37 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ เก็บข้อมูลโดยใช้ Google Form สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ของ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2557) เช่นเดียวกัน

ภาพที่ 2 การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations)

ผลการวิจัย

1. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ของโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่

ร่วมวางแผน (Plan Collaboration) เป็นการร่วมกันวางแผน ร่วมวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ จุดดี จุดด้อยร่วมสร้างความตระหนักร่วมวางแผนการนิเทศ กำหนดภารกิจ ผู้รับผิดชอบ และแนวทางในการดำเนินงานร่วมกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน ตามประเด็นหลัก 2 ประเด็น คือ สร้างความตระหนัก และ กำหนดแนวทางการพัฒนา

ร่วมปฏิบัติ (Implement Collaboration) เป็นการร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนา มีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผลิตสื่อนวัตกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือนิเทศ ดำเนินการนิเทศติดตามบันทึกผลการนิเทศลงในแบบบันทึกการนิเทศในประเด็นที่สำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่ การเตรียมการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

ร่วมตรวจสอบและประเมิน (Checking Collaboration) มีแนวดำเนินการดังนี้ กำหนดผู้ประเมิน กรอบการประเมินและระยะเวลาการประเมิน ประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

ร่วมปรับปรุง พัฒนา และชื่นชม (Enable Collaboration) เป็นการร่วมปรับแต่งในส่วนด้อย ร่วมชื่นชมในส่วนเด่นและเสริมแรงเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) รายงานผลการดำเนินงาน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ

ภาพที่ 3 การนิเทศแบบ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา

2. ผลการประเมินการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ของโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้วยการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการนิเทศแบบ 4 ร. ตามแนวทางศาสตร์พระราชา

2.1 ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูผู้สอน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามแนวทางศาสตร์พระราชาโดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ของครูผู้สอนโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ที่	รายการ	μ	σ	ระดับคุณภาพ
1	ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.80	0.38	ดี
2	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง	3.49	0.50	ปานกลาง
3	ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดที่หลากหลาย	3.25	0.45	ปานกลาง
4	ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.56	0.52	ดี
5	ครูนำศาสตร์พระราชาและค่านิยมอันพึงประสงค์ มาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.38	0.66	ปานกลาง
6	ครูใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	3.58	0.54	ดี
7	ครูจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน	3.62	0.54	ดี
8	ครูมีการใช้เสริมแรง ยกย่อง ชมเชยนักเรียนตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.72	0.49	ดี
9	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงาน	3.50	0.50	ดี
10	ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง	3.32	0.56	ปานกลาง
รวม		3.52	0.54	ดี

ผลการนิเทศ ติดตาม เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามแนวทางศาสตร์พระราชาโดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ของครูผู้สอนโรงเรียนบ้านหน้าควนลัง (ราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ในภาพรวมมีการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.52$, $\sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า อยู่ในระดับดี 7 รายการ อยู่ในระดับปานกลาง 3 รายการ คือ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.38$) รองลงมา คือ ครูมีการใช้เสริมแรง ยกย่อง ชมเชยนักเรียนตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\mu = 3.72$, $\sigma = 0.49$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดที่หลากหลาย ($\mu = 3.25$, $\sigma = 0.45$)

2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา (N = 39)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา (N = 39)

ข้อที่	รายการประเมิน	μ	σ	แปลผล
ขั้นร่วมกันวางแผน				
1.	ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ จุดเด่นจุดด้อย	4.50	0.51	มากที่สุด
2.	ร่วมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ	4.54	0.51	มากที่สุด
3.	ร่วมวางแผนการนิเทศ กำหนดภารกิจ ผู้รับผิดชอบ และแนวทางในการดำเนินงาน	4.38	0.50	มาก
4.	ร่วมกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน	4.50	0.51	มากที่สุด
	รวมรายชั้น	4.48	0.51	มาก
ขั้นร่วมกันปฏิบัติ				
5.	ร่วมปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้	4.46	0.51	มาก
6.	ร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนา	4.54	0.51	มากที่สุด
7.	ร่วมกันนิเทศ สังเกตการสอน	4.39	0.50	มาก
8.	ร่วมสะท้อน แลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.52	0.50	มากที่สุด
	รวมรายชั้น	4.48	0.51	มาก
ขั้นร่วมกันตรวจสอบและประเมิน				
9.	กำหนดผู้ประเมิน กรอบการประเมินและระยะเวลาการประเมิน	4.46	0.51	มาก
10.	จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือนิเทศ ดำเนินการนิเทศติดตามประเมินผล	4.58	0.50	มากที่สุด
11.	วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล	4.46	0.51	มาก
12.	นำผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ไปปรับปรุงพัฒนา	4.45	0.48	มาก
	รวมรายชั้น	4.49	0.50	มาก
ขั้นร่วมปรับปรุง พัฒนา และชื่นชม				
13.	ร่วมปรับแต่งในส่วนด้อย ร่วมชื่นชม ในส่วนเด่นและเสริมแรง	4.35	0.61	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	μ	σ	แปลผล
14.	จัดทำ PLC ผลการดำเนินงาน สรุปผล พัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.52	0.54	มากที่สุด
15.	เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ยกย่องเชิดชูเกียรติ	4.36	0.50	มาก
	รวมรายชั้น	4.41	0.55	มาก
	รวมทั้งหมด	4.47	0.52	มาก

โดยภาพรวมความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.52$) พิจารณารายชั้น ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นร่วมกันตรวจสอบและประเมิน ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.50$) รองลงมาคือ ชั้นร่วมกันวางแผน และชั้นร่วมปฏิบัติ ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.51$) ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นร่วมปรับปรุง พัฒนา และชื่นชม ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.55$) พิจารณาเป็นรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ นิเทศ ดำเนินการนิเทศติดตาม ประเมินผล ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.50$) รองลงมา คือ ร่วมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ, ร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนา ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.51$) และร่วมสะท้อน แลกเปลี่ยนเรียนรู้, จัดทำ PLC ผลการดำเนินงาน สรุปผล พัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.54$) ตามลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมปรับแต่งในส่วนย่อย ร่วมชื่นชม ในส่วนเด่นและเสริมแรง ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.61$)

สรุปและอภิปรายผล

1. การดำเนินการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ประกอบด้วย ร่วมวางแผน (Plan Collaboration) ครอบวางแผน ร่วมวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ จุดเด่น จุดด้อยร่วมสร้างความตระหนัก, ร่วมปฏิบัติ (Implement Collaboration) การปฏิบัติโดยเน้นการมีส่วนร่วม ยึดหยุ่น และเป็นกัลยาณมิตร, ร่วมตรวจสอบและประเมิน (Checking Collaboration) ด้วยการจัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ นิเทศ นิเทศติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ร่วมปรับปรุง พัฒนา และชื่นชม (Enable Collaboration) ร่วมปรับแต่งในส่วนย่อย ร่วมชื่นชมในส่วนเด่นและเสริมแรง เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้นำมาศาสตร์ของพระราชา เน้นการพัฒนาที่มุ่งสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างความสุขแบบยั่งยืนภายใต้หลัก 3 S ได้แก่ Survival (การอยู่รอด) Sufficiency (พอเพียง) และ Sustainability (ยั่งยืน) มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสู่การพัฒนาที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามที่คณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2561) ได้นำเสนอหลักการ แนวคิดศาสตร์พระราชาไว้ว่า เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้คนทุกกลุ่ม ทุกวัย สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ครบทุกคนด้วยแหล่งเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงข้อมูล ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สามารถเรียนรู้ตามความสนใจ สามารถเรียนรู้ในสถานที่จริงได้หากมีความสนใจ และความต้องการ ด้วยกระบวนการ เรียนรู้ตามวิถีทรงงานของ

พระราชฯ ใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล (Gathering : G) จัดกระทำข้อมูลให้มีความหมายผ่านโครงสร้างการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์เพิ่มคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการกระทำสรุปเป็นความรู้ระดับความคิดรวบยอด และลงมือปฏิบัติจริง (Processing : P) จนนำสู่ผล แล้วสรุปความรู้ให้เป็นหลักการหรือองค์ความรู้ (Applying and Construction Knowledge : Applying ศาสตร์ของพระราชฯ เน้นการพัฒนาที่มุ่งสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างความสุขแบบยั่งยืนภายใต้หลัก 3 S ได้แก่ Survival (การอยู่รอด) Sufficiency (พอเพียง) และSustainability (ยั่งยืน) รวมทั้งได้นำหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้เพราะการมีส่วนร่วมช่วยยกระดับแรงจูงใจ ความผูกพันในองค์กร ดังที่ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2555) ได้สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นพลังสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลแต่ละคน และผลผลิตของสังคมก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ความผูกพันของบุคคลในสังคม นวัตกรรมของสังคมที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบันและจะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตเป็นผลจากแนวคิดของการมีส่วนร่วมเกือบทั้งสิ้น

2. ผลการนิเทศ ติดตามทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน พบว่า ในภาพรวมมีการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า อยู่ในระดับดี 7 รายการ อาจเนื่องมาจากการนำข้อมูลผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการมากำหนดกิจกรรมและแนวทางการปฏิบัติงานนิเทศ โดยร่วมกันวางแผนนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่งผลให้กระบวนการในการดำเนินงานสามารถนำไปปฏิบัติได้ ดังที่ รัศมี ภูกันดาน (2562) กล่าวว่า หลักการที่สำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบไปด้วย 1) หลักการวางแผน คือ กระบวนการวิเคราะห์ผล กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้าโดย เลือกทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) หลักความร่วมมือ คือ กระบวนการทำงานร่วมกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาและประสานงานซึ่งกันและกัน 3) หลักการบูรณาการ คือ กระบวนการนำสิ่งย่อยต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมเข้าไว้ด้วยกัน 4) หลักการประเมิน คือ กระบวนการวัดผลการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ โดยควรเริ่มจากความถูกต้องตามหลักวิชาความเป็นประชาธิปไตย ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีบรรยากาศแบบสร้างสรรค์ มีการประสานงาน ทำงานเป็นหมู่คณะ ช่วยให้ผู้บริหารนิเทศมีความเชื่อมั่นพึ่งตนเอง และพัฒนาตนเองต่อไป

3. ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้หลักการนิเทศ 4 ร่วม (4 Collaborations) ตามแนวทางศาสตร์พระราชฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.52$) รายชั้น อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่และแนวทางในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น มีการดำเนินงานที่หลากหลาย เช่น การประชุมชี้แจงให้ครูทุกคนได้รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการประสานและส่งเสริมให้ครูมีงานเป็นทีม มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานมากขึ้น มีการจัดทำรายละเอียดในการนิเทศติดตามช่วยเหลือ มีการรายงานผลการประสานสัมพันธ์เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูในสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมและสื่อต่าง ๆ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาคอยกำกับ ติดตามให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวที่ว่า เข้าใจ เข้าถึง จึงพัฒนา จึงได้รับความพึงพอใจอย่างมากจากทุกฝ่าย ดังที่ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2562) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องนิเทศการศึกษาของตนเองที่รับผิดชอบอยู่ การดำเนินการนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการร่วมมือหรือยอมรับของบุคคลในสถานศึกษาที่จะช่วยการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขซึ่งกันและกันภายใต้บรรยากาศ

แห่งความเป็นประชาธิปไตย ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีบรรยากาศแบบสร้างสรรค์มีการประสานงานทำงานเป็นหมู่คณะ การนิเทศการศึกษาจะต้องเกิดขึ้นจากความต้องการแก้ไขปัญหาหรือต้องการตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาที่จะต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและการนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาให้มีความเชื่อมั่นในตนเองและพร้อมที่จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเพื่อให้บุคคลในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนใช้แนวทางนิเทศแบบ 4 ร่วม (ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ และประเมิน ร่วมปรับปรุง พัฒนา และชื่นชม) อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูที่มีประสบการณ์ดีในการจัดการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับทักษะของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หรือศึกษาผลกระทบระยะยาวของการใช้แนวทางนิเทศแบบ 4 ร่วมต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างห้องเรียนที่ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามศาสตร์พระราชากับห้องเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). หลักการและแนวคิดในการนิเทศการศึกษายุคใหม่. กรุงเทพฯ : ชาร์อักษร.
- _____. (2560). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2565 จาก http://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf
- คณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2561). ศาสตร์ของพระราชา : ผู้นำโลกในการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมกฎหมายสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- เดชดนัย จุ้ยชุม, เกษรา บ่าวเข้มซ้อย และศิริกัญญา แก่นทอง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัส วิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(3), 47-57.
- ปราวินยา สุวรรณรัฐโชติ. (2558). การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2557). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เฮาส์ออฟคอร์มิสส.
- สันติ บุญภิรมย์. (2562). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2562). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ชัยศิริ.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2555). ความขัดแย้ง : การบริหารเพื่อสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์

ลิฟเพรส จำกัด.

รัศมี ภูกันดาน. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

อติศ ไชยศิริพันธ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

Baldwin, Jill.; & Williams, Hank. (1988). Active Learning : a Trainer's Guide. England : Blackwell Education.

Glickman, Carl D. Stephen P. Gordon & Jovita M. Ross-Gordon. (2019). Supervision of Instruction. New York : Allyn and Bacon.